

18.

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Grapevine Flavescence dorée phytoplasma

KSV/F	Tevékenységi cél	Objektum típus	Ellenőrzött növény	Hivatkozási Szám
KSV	szaporítóanyag előállítás	faiskola, csemetekert, szaporító telep	szőlő	28K_8/F-SZL_18
F	Áruterelés (fogyasztásra)	szabadföldi (szántó, gyümölcsös, szőlő, zöldség)	szőlő	85F_NVK/SZ-SZL_18
F	Kockázatos tevékenység környezet	gazdanövény előfordulási hely	iszalag (Clematis vitalba)	285F_NVK/SZ-SZL_18

A laboratóriumi vizsgálatért felelős:

Kriston Éva

Fájl neve:

18_IKEA_Grapevine_Flavescence_doree_phytopla_FD_13.pdf

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH NTAI
Növény-egészségügyi és Molekuláris Biológiai
Laboratórium (NMBL)
1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

Fájl helye:

\\srvkozs02\public\NÖVEU ANYAGOK\
01_NEUTEKA_1.0.0\
05_SZAKANYAGOK\
01_Kiadványok\
01_NMK\IKEA\

A. Általános rész:**1. Növény-egészségügyi státusza: 2/A/II. d) 6. + PFA****Földrajzi elterjedés:**

A Flavescence dorée fitoplazma jelenlétét az európai országok közül Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban, Portugáliában, Svájcban, Szerbiában, Szlovéniában, Horvátországban és Ausztriában írták le.

2. A károsító rövid leírása:

A betegség kórokozója a legújabb nevezéktan szerint a Candidatus Phytoplasma vitis.

Fertőzés tünetei:

A szőlő szinte mindegyik fajtája, különösen a Chardonnay fogékony erre a kórokozóra (1. kép).

1.kép:Flavescence dorée Chardonnay fajtán

Tünetei nehezen elkülöníthetők a szőlő egyéb, fitoplazmák által okozott tüneteitől. A beteg szőlőtőke fejlődése már tavasztól visszamarad, néha vesszők sem képződnek. A fogékony fajtáknál a fásodás elmarad, a vessző vékonyá és gumiszerűvé válik. Télen a be nem ért vesszők elfeketednek és elpusztulnak. Ha a tőke a vegetáció során később fertőződik, a megindult fásodás megszakad. Nyár végén hosszanti repedések találhatóak a beteg szőlő kérgén.

A levelek a levélszél felé háromszög alakban sodródnak (2. kép), a napnak kitett levélrészeken fehér fajtáknál sárgulás, kék fajtáknál vörösödés figyelhető meg (3.,4. kép), a levélfelület fémszínű lesz.

2.kép:Flavescence dorée tünet, a levelek háromszög alakban sodródnak

3.kép:Flavescence dorée Cabernet Sauvignon fajtán

4.kép:Flavescence dorée kék szőlőfajtán

Augusztus és szeptember hónapokban a főerek mentén krémsárga foltok jelennek meg, melyek fokozatosan kiterjednek a levélfelület egy részére és nekrotizálódnak. Ezek a kemény levelek szél hatására lehullhatnak, de ősszel ellenállnak a fagynak és csak később hullnak le, mint az egészséges levelek.

A fűrtképződés csökken, a virágzat leszárad. Késői fertőzés esetén a bogyók zsugorodnak (5. kép), barnák lesznek, és rossz ízűvé válnak.

5.kép:Flavescence dorée okozta bogyófonnyadás

Károsító biológiája, életmódja:

Mint minden fitoplazma a fertőzött növény háncsrésztében (floém) lokalizálható. A fitoplazma növényen belüli eloszlása nem állandó az évszakok során, télen a koncentrációja erősen lecsökken, kizárólag a gyökérben van kimutatható mennyiség. Tavasszal a fitoplazma terjedni kezd a szőlő föld feletti része felé, a legnagyobb koncentrációt késő nyári- kora őszi időszakban lehet detektálni a levél ereiben.

3. Gazdanövényei

Legfontosabb gazdanövényei:

- szőlő (*Vitis vinifera*)
- erdei iszalag (*Clematis vitalba*)

4. Terjedés módja:

A károsító fő terjesztője a *Scaphoideus titanus* kabóca de oltással (fertőzött szaporítóanyag) is történhet a terjedés. Vektorát a *Scaphoideus titanus*-t valamennyi megyében megtalálták. Szintén terjesztői lehetnek (bár magyarországi adatok még nem állnak rendelkezésre) a süveges kabóca (*Dictyophara europaea*), az *Euscelidius variegatus* és az *Orientus ishidae* kabóca fajok is.

5. Identifikációs eljárás

A kórokozó azonosítását Taqman real-time PCR módszerrel (EPPO standards PM 7/79 (2)) a NÉBIH NTAI NMBL végzi.

6. Az ellenőrzés során keletkező adatok kezelése

A felügyelői ellenőrzés és a laboratóriumi vizsgálat eredményéből keletkező adatokat az AIR rendszerben kell kezelni. Az ellenőrzés adatainak rögzítésekor fel kell tüntetni, ha gyanús tünetek miatt laboratóriumi megerősítő vizsgálat céljából mintaküldésre került sor.

Az AIR kitöltése mindig az adott feladatra vonatkozó segédlet alapján történik.

A témafelelősök által az ellenőrzésekhez készített egyedi táblázatok kitöltése addig szükséges, míg az AIR rendszerbe a felderítések és a kiegészítő vizsgálatok adatai teljes körűen kitöltésre nem kerülnek. A kitöltött táblázatokat meg kell őrizni az igazgatóságon és csak külön kérésre kell elküldeni elektronikus úton a NÉBIH NTAI részére. Erre akkor kerülhet sor, ha a központi összesítések kimutatják, hogy a

rögzített adatokból nem nyerhető egyértelmű információ az elvégzett ellenőrzés eredményéről.

Az AIR-ban nem külön mezőként szereplő, de e táblázatban megkívt és a laboratóriumi vizsgálathoz szükséges adatokat az AIR-rendszerben az „Egyéb vizsgálathoz szükséges adatok” megnevezésű táblázatba kell feltüntetni a mező és a hozzá tartozó érték kitöltésével.

Az adatokat a felügyelői ellenőrzésről a lehető legrövidebb időn belül, mintavétel esetén annak elvégzéstől számított 2 napon belül fel kell vinni az AIR rendszerbe.

A laboratórium a vizsgálat eredményét elektronikus laboratóriumi vizsgálati jegyzőkönyvben rögzíti, amelyet megküld az illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatóságának.

A minta fertőzöttsége esetén a pozitív eredmény adatainak az AIR-ba történő rögzítésének tényéről elektronikus levélben kell értesíteni a Növényegészségügyi és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályát, illetve másolatban a Növény-egészségügyi és Molekuláris Biológiai Laboratóriumot egyedi vizsgálat esetén azonnal, hatósági kontrolltesztelésnél a vizsgálatsorozat befejeztével.

7. Adatok visszaellenőrzése, jelentés

Az AIR-ból kinyerhetőek mind a három szint (felügyelői, megyei, diagnosztikai laboratóriumi) jelentései az országos összegzéshez. Ennek feltétele, hogy megvalósuljon mindhárom szinten az adatok rendszeres visszaellenőrzése az ezt segítő kimutatások használatával.

A visszaellenőrzésről értesítenie kell elektronikus levélben a megyének a témafelelőst, a témafelelősnek pedig a Növényegészségügyi és Szaporítóanyag-ellenőrzési Osztályt.

Az igazolás megküldésnek határideje: **a tárgyévet követő év január 31-ig**

B. Ellenőrzések leírása

Ellenőrzések objektum típusonként

Objektum típus	Tevékenységi cél	Ellenőrzött növény	Új_Fel_téma hivat. Száma érték	KSV /F
1. faiskola, csemetekert, szaporító telep	szaporítóanyag előállítás	szőlő	28K_8/F-SZL_18	KSV
2. szabadföldi (szántó,gyümölcsös,szőlő,zöldség)	árutermelés (fogyasztásra)	szőlő	85F_NVK/SZ-SZL_18	F
3.Gazdanövény előfordulási hely	kockázatos tevékenység környezete	iszalag (Clematis vitalba)	285F_NVK/SZ_SZL_18	F

Az ellenőrzések megyénkénti gyakoriságát a feladattervvel összhangban álló éves növény-egészségügyi ellenőrzési terv tartalmazza.

1. [Faiskola, csemetekert, szaporító telep - Szaporítóanyag előállítás](#)

Szőlő

28K_8/F-SZL_18 *Grapevine Flavescence dorée* (szőlő aranyszínű sárgaság, FD) phytoplasma és egyéb *Grapevine Yellows* betegséget okozó fitoplazmák előfordulásának ellenőrzése szaporítóanyag-előállító ültetvényben

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Szőlő iskola esetén: július1-től szeptember 30-ig évente egyszer

Szőlő törzsültetvény esetén 2. szemle alkalmával, Augusztus 15-től szeptember 30-ig évente egyszer.

Mintavétel módszere:

Gyanú esetén, kb. 50 g tünetes levél

Minimum mintavétel száma: 1 minta/tünetes tőke

2. [Szabadföldi terület - árutermelés \(fogyasztásra\)](#)

Szőlő

85F NVK/SZ-SZL 18 *Grapevine Flavescence dorée* (szőlő aranyszínű sárgaság, FD) phytoplasma előfordulásának ellenőrzése termőültetvényben

Ellenőrzést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Ellenőrzés ütemterve:

Évente egyszer, szeptember-októberben.

Mintavétel módszere:

Gyanú esetén, kb. 50 g tünetes levél

Minimum mintavétel száma: 1 minta/tünetes tőke

3. Gazdanövény előfordulási hely- kockázatos tevékenység környezete

Iszalag(Clematis vitalba)

285F_NVK/SZ-SZL_18 *Grapevine Flavescence dorée* (szőlő aranyszínű sárgaság, FD) phytoplasma előfordulásának ellenőrzése gazdanövény előfordulási helyén iszalagon(Clematis vitalis)

Felderítést végzi:

Valamennyi megyei Kormányhivatal

Felderítés ütemterve:

Évente egyszer, szeptember-októberben.

A károsító észlelésének gyanújáról azonnal értesíteni kell a megyei igazgatóság növény-egészségügyi tevékenységért felelős csoportvezetőjét.

Mintavétel módszere:

Gyanú esetén, kb. 50 g tünetes levél.

Minimum mintavétel száma: 1 minta/tünetes tőke.